

TERMÍN: 01.05.2022

xx26968xx

Recenzia A

Soňa Slobodníková

sona.slobodnikova@health.gov.sk

*Prosím nezasahujte do tejto tabuľky*RECENZENT/KA (meno a priezvisko, pozícia, inštitúcia): **Soňa Slobodníková**NÁZOV MATERIÁLU: **Národné parky pre 21. storočie**TYP VÝSTUPU*[1]: **analýza**

(pri spoločných výstupoch uviesť aj typy individuálnych vkladov):

ANALYTICKÝ ÚTVAR, REZORT: **Ministerstvo životného prostredia SR - Inštitút environmentálnej politiky**AUTORI/KY: **Ján Dráb, Martin Gális, Michal Kotrč, Marek Macik**

SPOLUAUTORI/KY: - ; - ; - ; -

RECENZNÝ FORMÁT*[2]: **2****PRIPOMIENKY:**

P.č.	Pripomienka sa vzťahuje k (strana, odsek):	Text pripomienky*[3]	Odôvodnenie pripomienky	Vysporiadanie sa s pripomienkou*[4]
1	Kapitola 3, ekonometrický model	Použitá nezávislá premenná Tržby je na osobu? Ak áno – na akú osobu? Na obyvateľa mikroregiónu, na ubytovanú osobu,...? Ak nie – potom je odhadovaný vzťah ovplyvnený	Je potrebné do textu doplniť popis/vysvetľujúce informácie o forme premennej. V závislosti od nich je potrebné zodpovedať doplňujúce otázky.	Akceptovaná: Tržby UZ nie sú v prepočte na osobu, ale ide o celkové tržby UZ na území daného PŠČ za dané časové

		veľkosťou ubytovacích kapacít, ktorý pravdepodobne koreluje s počtom obyvateľov mikroregiónu - túto koreláciu by bolo vhodné overiť. Ak je výrazná, potom je tento vplyv dostatočne podchytený použitím premennej Počet obyvateľov. Doplňte vysvetlenie do textu.		obdobie. Korelácia medzi tržbami UZ a počtom obyvateľov je takmer 70 %. Obidve skutočnosti boli doplnené do textu.
2	Kapitola 3, ekonometrický model	2. Je nejaký dôvod prečo ste Tržby použili ako kategorickú premennú? Doplňte vysvetlenie do textu.	Je potrebné do textu doplniť vysvetľujúce informácie o nie bežnej forme premennej.	Akceptovaná: do textu sme ku kategorickému charakteru dát doplnili informáciu o tom, že „V takejto forme boli dáta poskytnuté z dôvodu zachovania dôvernosti údajov.“
3	Kapitola 3, ekonometrický model	Máte nejaký dôvod prečo ste zahrnuli premennú Cena bytov? Nevyzerá to na typickú premennú, ktorá sa použije v odhadovaní takéhoto vzťahu. Bolo to aj v citovaných štúdiách použité? Intuitívne vyzerá ako proxy premenná, ktorá by mohla zachytávať niečo ako atraktivnosť/bohatosť regiónu. Čo môže byť ok – je potrebné to podrobnejšie popísať. Zaujímavé je, že Miera nezamestnanosti je nesignifikantná. Nezmení sa to, keď sa Cena bytov dá preč z modelu?	Je potrebné do textu doplniť vysvetľujúce informácie o použití nie bežnej premennej.	Akceptovaná: pridané takéto vysvetlenie: „Ceny bytov by mali mať pozitívny dopad na tržby UZ, keďže predpokladáme, že vyššie ceny bytov v mikroregióne súvisia tiež s vyššími cenami za ubytovanie.“

4	Kapitola 3, ekonometrický model	<p>Je možné mať panelové dáta za viac rokov? Alebo – je možné urobiť model pre iné roky – ako analýzu senzitivity/robustnosti odhadnutých vzťahov a koeficientov? Je to užitočné aj všeobecne, aj preto, že rok 2020 bol špeciálny – pandémia. Pre zimné obdobie uvádzate, že ste použili január až marec 2020, tam je možno vplyv malý (iba v marci), leto 2020 však bolo špecifické – ľudia málo cestovali do zahraničia (aj Slováci von, aj zahraniční turisti ku nám).</p> <p>Ak aj dáta za viac rokov nemáte, doplňte aspoň vyjadrenie („disclaimer“) o špeciálnosti roku 2020.</p> <p>Pridajte informácie o tom, ako/či boli tržby medzi rokmi rozdielne aspoň v agregátnych dátach.</p>	<p>Je potrebné do textu doplniť vysvetľujúce informácie o možnej špecifickosti odhadovaného vzťahu v odhadovanom období oproti ostatným rokom resp. potrebe preveriť časovú robustnosť odhadovaného vzťahu.</p>	<p>Čiastočne akceptovaná: disclaimer pridaný (do poznámky pod čiarou), FS nám nedodala údaje o rozdielnosti tržieb medzi rokmi v agregátnych dátach.</p>
5	Kapitola 3, ekonometrický model	<p>Skúsili ste vyčíslit’ „priestorový Durbinov model“ ktorý je kombináciou SAR a SLX, t.j. obsahuje zároveň priestorovo posunuté nezávislé premenné aj závislú premennú? Odporúčam do tabuľky 20 doplniť aj jeho špecifikáciu.</p>		<p>Akceptovaná: SDM model pridaný do tabuľky 20.</p>
6	Zvážte, kam sa hodí – pravdepodobne do kapitoly 2.	<p>Materiál hovorí o nových kompetenciách NP a predstavuje k nim možnosti finančných zdrojov. Odporúčam pridať viac informácií o ľudských zdrojoch pre tieto nové kompetencie, keďže oproti</p>	<p>Riadenie jedného druhu činnosti (ochrany prírody), je podstatne odlišné od riadenia širokej organizácie s rôznymi druhmi činností (napr. vyjadrovanie sa k územnému plánovaniu, stavebnému konaniu v oblasti NP, prevádzka</p>	<p>Čiastočne akceptovaná: bol pridaný odstavec do podkapitoly 2.2., ktorý sa týka niektorých činností a pozícií. Bohužiaľ pri niektorých činnostiach nie</p>

		minulosti sa charakter subjektu národného parku výrazne rozšíri.	komerčných služieb rôzneho druhu – ubytovanie, atrakcie, stravovanie, atď). To si vyžaduje inú úroveň riadenia organizácie ako doteraz. Toho sa materiál čiastkovo dotýka, keď pri prevádzke rôznych služieb v NP odporúča zavedenie koncesí na ich prevádzku. Odporúčam aspoň krátke samostatné vyjadrenie (napr. krátke samostatnú kapitolu) k ľudským zdrojom a novej úrovni manažmentu.	je ešte jasné na akej úrovni správy sa budú vykonávať. Preto sme tieto dodatočné činnosti nespomínali.
7	2.3 Udržateľné financovanie ochrany prírody, str. 26	Odporúčam doplniť konkrétnejší návrh k solidarite medzi národnými parkami v rámci financovania.	NP ako samostatné subjekty vznikajú teraz, takže teraz môže byť ideálny moment na tvorbu takýchto pravidiel. Možnosti doplnenia: Viac zahraničných príkladov – ktorý považujete za úspešný, aplikovateľný na Slovensku. Akých činností a zdrojov by sa mala solidarita týkať (napr. iba plateného vstupného, alebo všetkých činností spolu). Alebo by niektorý zdroj alebo jeho časť (napr. vstupné, koncesie, a pod.) mohla kompenzovať rozdiely v inom zdroji (zdroje z SPP, zdroje zo štátneho rozpočtu, kompenzácie za prírode blízke hospodárenie, za bez-zásahovosť, atď.).	Čiastočne akceptovaná: doplnenie odstavcu o to, že solidarita by mala byť zabezpečená do takej miery, aby boli zabezpečené základné funkcie každého národného parku.
8				
9				
10				

CELKOVÉ HODNOTENIE (recenzent/ka vyplní túto časť po vysporiadaní sa s pripomienkami analytickou jednotkou):

Materiál odporúčam na publikovanie.

Uchopenie témy fungovania národných parkov je veľmi dobre spracované a bude prínosné pre diskusiu na úrovni tvorby verejnej politiky, aj pre laickú verejnosť. Je užitočné aj pre odborníkov v tematike, výborným prehľadom širšieho kontextu témy.

Materiál podáva prehľad aktuálneho stavu a nedávnych zmien na Slovensku, a identifikuje, ktoré aspekty témy je v tomto kontexte zaujímavé/potrebné riešiť. Dopĺňa prehľad zahraničných prístupov k riešeniu a vyberá užitočné a pre Slovensko relevantné skúsenosti a súvislosti. Popisuje slovenské špecifiká a ich možnosti. Prináša aj jednoduchú ekonometrickú analýzu predpokladaného vzťahu medzi ochranou prírody (existenciou chránených území) a turizmom (výnosmi ubytovacích zariadení) vytvorenú na reálnych slovenských dátach. Jej odhady možno použiť na posilnenie argumentácie v oblasti nových foriem financovania činnosti národných parkov.

Spojenie týchto všetkých častí do zrozumiteľného a čítavého celku hodnotím veľmi kladne a odporúčam materiál publikovať.

---

[1] Výber medzi: 1. analýza (komplexný analytický materiál s návrhmi konkrétnych systémových opatrení); 2. komentár (rozsahovo menší analytický materiál venujúci sa konkrétnemu čiastkovému problému); 3. manuál (metodické usmernenie vyplývajúce z potreby zjednotenia procesov a postupov v konkrétnej oblasti).

[2] Formát 1 pre komentár/manuál (2 recenzenti bez povinného odborného workshopu); Formát 2 pre analýzu (3 recenzenti a povinný odborný workshop).

[3] Do tabuľky značiť pripomienky zásadného metodologického a obsahového charakteru (nie štylistické či gramatické opravy).

[4] Vyplní analytická jednotka: pripomienka bola akceptovaná / pripomienka nebola akceptovaná a zdôvodnenie / pripomienka bola čiastočne akceptovaná a zdôvodnenie.